

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Донбаська державна машинобудівна академія

**Методичний посібник**  
**щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни**  
**«Релігієзнавство»**

**для студентів усіх спеціальностей денної форми**  
**навчання**

**Затверджено**  
**на засіданні кафедри**  
**філософії та СПН**  
**Протокол № 22 від**  
**19.06.2018**

Краматорськ  
2018

УДК 2(075.8)

Методичний посібник щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Релігієзнавство» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Укл. Шимко О.В.:Краматорськ, ДДМА, 2018. – 16 с.

Методичний посібник містить загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Релігієзнавство», методичні вказівки до їх підготовки. Надані питання до підсумкового контролю, критерії оцінювання знань студентів, словник основних термінів та перелік рекомендованої літератури.

Укладач:

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри філософії та СПН  
Шимко Олена Володимирівна

© Шимко О.В., ДДМА, 2018

## **ЗМІСТ**

<b>1.ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ</b>	<b>С.4</b>
<b>2.МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ</b>	<b>С.5</b>
<b>3.ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ</b>	<b>С.6</b>
<b>4.ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ</b>	<b>С.7</b>
<b>5.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ВСІХ РОЗДІЛІВ</b>	<b>С.9</b>
<b>6.СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ</b>	<b>С.14</b>
<b>7. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ</b>	<b>С.15</b>

## 1.ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

В системі людського знання є знання, потрібні для успішної діяльності у своїй галузі, але є знання, без яких неможливе становлення людини як особистості, формування її загальної культури. Саме до таких належить релігієзнавство.

Релігія є складним соціально-духовним творенням, феноменом культурно-історичного прогресу людства. Від найдавніших часів до сьогодення вона існує як форма суспільної свідомості, певний вид духовно-практичного освоєння світу, раціонального та ірраціонального мислення і пізнання людського буття. Як продукт соціальних відносин релігія існує разом із суспільством, відтворюється під впливом соціальних умов життя, труднощів пізнавального процесу, певного емоційно-психічного стану людства. Викладання і засвоєння релігієзнавства є важливим внеском у гуманітаризацію освіти. Воно сприяє оволодінню досягненнями світової та вітчизняної культури допомагає студентській молоді самовизначитися у світоглядних питаннях, ставленні до релігії як до складного соціального феномену, що в деякій мірі формує духовні інтереси, ціннісну орієнтацію.

### **Мета та завдання курсу**

**Мета:** формування розуміння сутності релігії як соціального явища і її сучасних течій та проблем релігійного життя, місця релігії в духовній культурі людства

### **Завдання:**

- надати можливості студентам здобути систематизовані знання з філософії, соціології, психології та історії релігії, її соціальних функцій і ролі релігії в історії людства дізнатися про міжнародні релігійні організації та їх участь у вирішенні глобальних проблем людства;
- сформувати знання і розуміння історії релігії і церкви в Україні, сучасного законодавства України з питань релігії і церкви, проблеми свободи совісті;
- допомогти сформувати власну позицію у ставленні до релігії та церкви, оцінювати роль релігії, свідомо дотримуватися вимог українського законодавства стосовно релігії, розрізняти особливості діяльності релігійних організацій, вести діалог і співробітництво з представниками різних конфесій.

### **Студент повинен знати:**

Курс “Релігієзнавство” дозволяє студентам здобути необхідні систематизовані знання з філософії, психології, соціології, релігії про її функції і роль як специфічної форми суспільної свідомості, як соціально-історичного явища. Вивчити причини виникнення та існування релігії, її елементи, структуру, ідеологію і культ, типологію світових релігій, національні релігії, особливості

нетрадиційних релігійних напрямків, сучасної містики. Дізнатися про міжнародні релігійні організації та їхню участь в екуменічному, миротворчому, екологічному русі, про специфіку впливу релігії на різні сфери духовної культури. Зрозуміти головний зміст вчень католицизму, протестантизму, православ'я. Курс знайомить з основними положеннями українського законодавства про свободу совісті та релігійні організації.

### **Студент повинен вміти:**

На основі наукових принципів ставлення до релігії, церкви, богослов'я і віруючих, курс “Релігієзнавство” покликаний формувати власну позицію у ставленні до світової духовної культури, її цінностей. Завдяки йому студент зможе дотримуватися вимог українського законодавства «Про свободу совісті та релігійні організації», розрізняти особливості конфесійної діяльності релігійних організацій аби підтримувати ті заходи, які спрямовані на відродження духовної культури української нації, на діалог і співробітництво віруючих і невіруючих в ім'я розвитку національної культури.

## **2.МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ**

Тему індивідуальної роботи студенти вибирають за останньою цифрою залікової книжки. Наприклад, номер залікової книжки 130545, тоді тема роботи може бути 5,15,25,35,45 або 55.

Етапи роботи над індивідуальною роботою:

- 1) підготовчий (вибір теми, знайомство з літературою);
- 2) дослідницький (складання плану роботи, аналіз літератури);
- 3) логіко-синтетичний (систематизація матеріалу, редагування, остаточне оформлення роботи);
- 4) оціночний (представлення роботи за 10 днів до модульного контролю викладачу для оцінки; отримання допуску до контрольної роботи).

Студентам запропоновано розкрити три питання в роботі. До роботи складається план. План включає: вступ, 2-3 питання, що розкривають зміст проблеми, висновки, список використаної літератури.

В роботі студент має розкрити зміст проблеми, враховуючи історію становлення і сучасний стан проблеми. Кожне питання повинно закінчуватися чітко сформульованими висновками.

Список літератури повинен включати не тільки підручники і посібники, але і монографії та джерела (не менше 2). Список літератури складається з 5-7 джерел. При цитуванні обов'язково вказати джерело і сторінку, на якій поміщено цитату. Посилання у роботі обов'язкові.

Наприклад: „ У працях.. стверджується...” [1–5]; „Поняття розглядається у дослідженнях українських і російських учених [1; 5; 25; 57].

Якщо в тексті наводиться конкретна цитата, то в квадратних дужках зазначається номер позиції у списку використаних джерел і вказується конкретна сторінка. Наприклад: [5, с. 55].

Можливі також посилання – найчастіше в кінці документу, з використанням наскрізної нумерації (в межах всього тексту чи окремих розділів, примітки в кінці кожної сторінки (підрядкові примітки), нумерація може бути посторінкова або наскрізна.

Обсяг роботи 10-15 сторінок друкованого тексту А-4. шрифт – 14 TimesNewRoman, інтервал полуторний. Поля 20-20-20-10.

### 3.ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

1. Біблія як пам'ятка світової культури.
2. Коран – священна книга мусульман.
3. Сутність і перспективи радикального ісламу.
4. Інквізиція: сутність та історія.
5. Релігійне мистецтво в буддизмі.
6. Католицька теологія: основні представники та ідеології.
7. Особливості православної та католицької архітектури.
8. Богословсько-теологічне розуміння релігій.
9. Філософський підхід до релігії.
10. Наукове пояснення релігії.
11. Залишки первісних вірувань, звичаїв в українській культурі.
12. Проблема класифікації форм релігійного життя.
13. Сутність і розвиток політеїзму.
14. Релігія та мораль.
15. Особливості релігійних уявлень давніх германців.
16. Кабала: історія та основні ідеї.Синтоїзм – національна релігія Японії.
17. Релігійне мистецтво античності.
18. Пантеон богів індуїзму.
19. Китайський синкретизм – сучасна релігія Китаю.
20. Історія та версії прийняття християнства у Київській Русі.
21. Діяльність православних братств в період кризи української православної церкви.
22. Українська автокефальна церква в довоєнний період: історія та особливості розвитку.
23. Старообрядництво: становлення та особливості історичного розвитку.
24. Особливості феномену масонства.
25. Умови і особливості діяльності православної церкви в Запорізькій Січі.
26. Православні монастирі та їх роль в духовній культурі України.
27. Особливості реформаторського християнства в Україні.
28. Основні течії реформаторського руху.
29. Євангельсько-баптистський рух.
30. Адвентисти сьомого дня: розвиток, особливості віровчення та організації.
31. Біле Братство: причини появи та наслідки.
32. Особливості неорелігійних процесів в Україні.
33. Релігійне життя євреїв в незалежній Україні.
34. Поширення та розвиток ісламу на українських землях: минуле і

сучасність.

35.

Вірменсько-григоріанська церква в Україні.

36.

Правове забезпечення релігійних відносин в незалежній Україні.

#### 4. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ТЕРМІНИ

**Амулет** (від лат. *amuletum* – ладанка) – предмет, якому приписують чудодійну здатність оберігати людину, що його носить, від бід, хвороби тощо.

**Аскетизм** (від грец. “добре навчений”) – моральний принцип, що полягає в крайньому обмеженні потреб людини, самозреченні, у відмові її від життєвих благ і насолод з метою самовдосконалення або досягнення морального чи релігійного ідеалу.

**Автокефалія** (грец. “сам голова”) – адміністративне самоврядування, незалежність від інших єдиновірних церков.

**Анафема** (грец. “прокляття”) – відлучення від церкви і довічне прокляття.  
**Аятола** (перс. “знак Аллаха”) – у шиїтів найвищий титул знавця Корану та шаріату.

**Благодать** – дар Бога людині, що виявляється насамперед у можливості спасіння.

**Блаженство** – найвище щастя, що в повній мірі може бути досягнуто людиною тільки в раю.

**Бодхисатва** – той, що підійшовши до нирвани, не заглибився в неї, а з любові до всіх живих створінь вирішив залишитися в житті задля допомоги їм на шляху спасіння.

**Будда** (санскр. “просвітлений”) – особа, що досягла просвітлення, пізнала істину (як власне ім’я закріплене за засновником буддизму Сідхартхою Гаутамою).

**Богослів’я** (теологія) – систематичне викладення і тлумачення релігійного вчення, а також уся сукупність дисциплін, що мають своїм предметом Бога або релігію.

**Веди** (санскр. “священні знання”) – (кін. II – поч. I тис. до н.е.) священні давньоіндійські збірки, що включають: гімни богам (Рігведа), ритуально-обрядові інструкції (Самаведа), описання ритуалів (Яджурведа), заклинання (Атхарваведа).

**Віровчення** – система поглядів прихильників певного релігійного напрямку, церкви, що, як правило, включає догматику, основні принципи теології тощо.

**Гедонізм** (від грец. “задоволення”) – принцип, за яким вищою метою та основним стимулом людської поведінки є насолода та задоволення.

**Даосїзм** — китайське традиційне вчення, в якому присутні елементи релігії, містики, гадань, шаманізму, медитацій, а також традиційна філософія і наука. Послідовники даосизму зводяться даосами.

**Деїзм** (лат. *deus* – бог) – релігійно-філософське вчення, за яким Бог-творець не втручається в хід земних процесів після акту творення. Деїзм виник в XVII ст. в Англії.

**Джайнізм** - (від санскр. «переможець») — релігійно-філософське вчення, що

виникло в Індії приблизно в VI столітті до н. е., поширене в сучасній Індії та Шрі-Ланці.

**Джихад** (араб. “зусилля”) – зусилля в справі віри. Розрізняють великий джихад – духовне самовдосконалення, та малий джихад (або газават) – війну з невірними.

**Догмати** (від грец. “вчення”) – основні положення віровчення певної релігії чи конфесії, що не підлягають сумніву і не потребують доведення.

**Жерці** – в політеїзмі служителі культів, посередники між людьми та богами чи духами.

**Заповіді** – заборони або обов’язки, що мають сакральний характер.

**Єресі** (грец. “відбір”) – вчення, що відхиляється від офіційної доктрини церкви в питаннях догматики, культу та організації.

**Єпитимія** (грец. “кара”) – церковне покарання за скоєний гріх.

**Зороастризм** - (самоназва : Вахві Даена Маздаясна — Добра Віра Вшанування мудрості) - стародавнє пророцьке віровчення, в основі якого знаходиться проповідь давньоіранського пророка Заратустри, відома з зороастрійських гімнів - Гат, які дійшли до нас у складі Авести -священного зороастрійського канону.

**Ікона** (грец. “образ”) – зображення святих та шанованих у релігійній традиції осіб для духовного спілкування віруючих з ними.

**Імам** (від араб. “стояти попереду”) – керівник мусульманської громади.

**Індульгенція** (від лат. indulgentia – милість, прощення) – грамота про повне або часткове відпущення гріхів, яку католицька церква видавала від імені Папи Римського за заслуги, а також продавала.

**Інквізиція** (лат. inquisitio – розшук, розслідування) – судово-слідчий орган католицької церкви, створений в XII ст. для боротьби з ересями.

**Капище** – місце поклоніння та жертвоприношення язичницьким богам.

**Катехизис** (від грец. “усне навчання, настанова”) – стисле викладення вчення церкви у вигляді запитань і відповідей.

**Конфесія** (від лат. confessio – визнання, сповідання) – релігійний напрямок певного віросповідання, що має свою догматику, культ та організаційну структуру.

**Культ** (від лат. cultus – поклоніння) – сукупність прийнятих у тій чи іншій релігії або релігійній течії обрядів, свят, ритуалів, звичаїв; поклоніння божеству.

**Мантика** (грец. mantika – гадання) – різні містичні способи передбачення майбутнього та пізнання невідомого. Різновиди мантики: астрологія, хіромантия, геомантика, фен-шуй тощо.

**Медитація** (від лат. meditor – розмірковую) – духовна практика в різних релігіях – основною метою є приведення психіки людини у стан глибокої зосередженості.

**Молитва** – вербальне звернення до Бога, святих, духів та інших сил, шанованих у різних релігіях.

**Монотеїзм** (грец. “єдинобожжя”) – поклоніння єдиному Богу.

**Нірвана** (санскр. – заспокоєння, згасання) – стан вищого блаженства людської душі, яка звільняється від безперервного потоку перевтілень, страждань



і зливається з духовною, божественною першоосновою світу.

**Оракул** (від лат. oro – кажу, прошу) – у давніх греків, римлян та інших народів пророцтво, що ніби було відповіддю богів на запитання віруючих, що давалося через жреців, або жрець, який від імені божества відповідав на запитання віруючих.

**Ортодоксія** (грец. “правильна думка”) – неухильне дотримання певного вчення.

**Пантеїзм** (грец. “все Бог”) – філософсько-релігійне вчення, за яким Бог ототожнюється з природою.

**Політеїзм** (грец. “багатобожжя”) – поклоніння кільком богам.

**Пантеон** (грец. “всі боги”) – сукупність божеств певної релігії.

**Реінкарнація** (від франц. reincarnation, лат. in – в і carnis – тіло) – уявлення про посмертну зміну душею тілесної оболонки і народження у новому тілі.

**Сакральне** (від лат. sacrum – священна річ, дія) – священне, те що пов’язується зі сферою божественного: віра, таїнства, культ.

**Секуляризація** (від лат. secularis – світський) – процес звільнення від впливу церкви, сакрального в різних галузях соціального життя.

**Сикхізм** (*сикх*, «послідовник, учень») — релігія, заснована у Пенджабі, в північно-західній частині півострова Індостан гуру (духовним вчителем) Нанаком (1469—1539).

**Символ віри** – молитва, що вміщує коротке зведення догматів церкви.

**Синкретизм** (від грец. “з’єднання”) – органічне або еклектичне поєднання елементів різних віровчень.

**Синтоїзм** - релігія, поширена в Японії. В основі *синтоїзму* лежить культбожеств природи і предків.

**Табу** (полінезійськ. “заборона”) – заборона певних дій, за які за давніми віруваннями людину буде покарано вищими силами.

**Фанатизм** (від лат. fanaticus – несамовитий, шалений) – сліпа прихильність до певної ідеології, релігії, нетерпимість щодо будь-яких інших поглядів.

**Фаталізм** (від лат. fatalis – невідворотний) – світогляд, який визнає панування над людиною і суспільством невідворотних сил, що наперед визначають їхню долю.

**Храм** – культова споруда для здійснення релігійних обрядів.

**Халіф** (араб. “спадкоємець, намісник”) – духовний та світський голова теократичної держави – халіфату.

**Целібат** (від лат. caelebs – неодружений) - обов’язкова безшлюбність католицького духовенства та православних ченців.

**Шаріат** (араб. “шлях до мети”) – ісламська система юридичних норм.

## 5.ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ВСІХ РОЗДІЛІВ

1. Поширеною назвою релігійної організації в соціології є: а) община, б) церква, в) деномінація.

2. Одним із ведучих представників біологічного і психологічного

підходу до релігії є: а) З. Фрейд, б) М. Вебер, в) Л. Фейєрбах.

3. Одним із ведучих представників етнологічного підходу до релігії є: а) Ф. Енгельс, б) У. Джеймс, в) Э. Тайлор.

4. Одним із ведучих представників соціологічного підходу до релігії є: а) З. Фрейд, б) М. Вебер, в) В. І. Ленін.

5. Тотемізм — це: а) віра в існування душі і духів, б) віра в деяку надприродну силу, що править світом, в) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами.

6. Фетишизм — це: а) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами, б) віра в надприродні можливості матеріальних предметів, в) система заборон.

7. Анімізм — це: а) віра в існування душі і духів, б) поклоніння мертвим предкам, в) віра в надприродну кривність людей із тваринними і рослинами.

8. Ініціації — це: а) обряди присвяти «у доросле життя», б) система заборон, в) різновид магічних дій.

9. Камлання у шаманізмі — це: а) обряди викликання духів, б) обряди вигнання злих духів, в) екстатичний танець-подорож у світ духів.

10. Політеїзм — це: а) віра в духів, б) віра в єдиного бога, в) віра в багатьох богів.

11. Монотеїзм — це: а) віра в єдиного бога, б) віра в споконвічну боротьбу доброго і злого, в) віра в багатьох богів.

12. Світові релігії — це: а) буддизм, християнство, іслам, б) християнство й іслам, в) індуїзм, християнство, іслам.

13. Політеїзм існує переважно: а) у первісних релігіях, б) у національно-державних релігіях, в) у світових релігіях.

14. Монотеїзм виник у: а) національно-державних релігіях, б) світових релігіях, в) нетрадиційних релігіях.

15. Духівництво як особлива соціальна група виникнула в: а) первісних релігіях, б) національно-державних релігіях, в) світових релігіях.

16. Священним Писанням іудеїв є: а) Танах-Талмуд, б) Генеза, в) Старий Заповіт.

17. Бог ізраїльського народу: а) Амон-Ра, б) Ахурамазда, в) Яхве.

18. Десять заповідей були даровані: а) Аврааму, б) Мойсеєві, в) Христу.

19. Основним релігійним обрядом древніх іудеїв було: а) воскуріння фіміаму, б) регулярна Молитва, в) жертвопринесення.

20. Синагога — це: а) «дім молитви», б) місце для жертвопринесення, в) релігійна школа.

21. Перший Храм у Єрусалимі був збудований: а) Мойсеєм, б) Давидом, в) Соломоном.

22. Субота для іудеїв: а) день відпочинку, б) святковий день, в) вихідний день.

23. Три верховних божества в індуїзмі: а) Брахма, Вішну, Шива, б) Брахма, Вішну, Крішна, в) Вішну, Кали, Шива.

24. Священні тексти в індуїзмі: а) Пурани, б) Веди, в) Аран'яки.

25. Карма — це: а) вчення про переселення душ, б) закон морального

воздаяння, в) ілюзія.

26. Жерці в індуїзмі — це: а) шудри, б) кшатрії, в) брахмани.

27. Основний похоронний обряд в індуїзмі: а) трупоспалювання, б) закопування в землю, в) водяне поховання.

28. Священні тексти в зороастризмі — це: а) Яшти, б) Авеста, в) Видевдата.

29. Характерною рисою віровчення зороастризму є: а) вчення про мирне співіснування доброго і злого початку, б) вчення про протиборство доброго і злого початку, в) вчення про єдність доброго і злого початків.

30. Зороастрийці вклоняються: а) вогню, б) воді, в) небу.

31. Зороастрийці своїх мертвих: а) закопують у землю, б) спалюють, в) поміщають в особливі «вежі мовчання».

32. Священним Писанням у буддизмі є: а) Трипитака, б) Триратна, в) Тримурті.

33. Буддизм виник у: а) середині I тис. до н.е., б) середині II тис. н.е., в) на рубежі I тис. до н.е. — I тис. н.е.

34. У буддизмі нараховується: а) чотири шляхетні істини, б) три шляхетні істини, в) вісім шляхетних істин.

35. Серединний шлях у буддизмі — це шлях між: а) помірністю і надмірностями, б) порятунком, доступним для усіх віруючих, і порятунком для деяких обраних, в) між вузьким та широким шляхами.

36. Серединний шлях звільнення від страждань нараховує: а) вісім ступенів, б) сім ступенів, в) дванадцять ступенів.

37. Основний принцип буддійської етики: а) не завдавай шкоди тваринам, б) не завдавай шкоди всьому живому, в) не вбий!

38. Основними напрямками в буддизмі є: а) тхеравада і махаяна, б) шіїзм і суннизм, в) хінаяна і махаяна.

39. Далай-лама — це: а) верховний релігійний керівник усіх буддистів, б) верховний релігійний керівник тибетських буддистів, в) почесний титул для буддійського ченця.

40. Протягом XX в. кількість буддистів: а) збільшилась, б) зменшилась, в) залишилась на колишньому рівні.

41. Священним Писанням у християнстві є: а) Старий Заповіт, б) Новий Заповіт, в) Біблія, що включає Старий і Новий Заповіти.

42. Християнство виникло: а) у II в. н.е., б) у I в. до н.е., в) у I в. н. е.

43. Християнство виникло: а) у Візантійському імперії, б) у Римській імперії, в) в імперії Олександра Македонського.

44. Христос у перекладі з грецького: а) Посланник, б) Помазаник Божий, в) Пророк.

45. Розкол у християнстві на католиків і православних відбувся: а) у 1154 р., б) у 1054 р., в) у 954 р.

46. Протестантизм виник: а) у XVI в., б) у XVII в., в) у XV в.

47. Основоположником протестантизму в Німеччині є: а) Ульріх Цвінглі, б) Жан Кальвін, в) Мартін Лютер.

48. Символ віри в християнстві складається з: а) дванадцятьох членів, б)

семи членів,

в) дев'ятьох членів.

49. Християнський символ віри був прийнятий: а) на Соборах у Никей (325 р.) і Константинополі (381 р.), б) на Соборі в Константинополі (680 р.), в) на Соборі в Никей (787 р.).

50. У православному християнстві таїнств: а) сім, б) шість, в) два.

51. Православний храм складається з: а) вівтаря, храму, притвору, б) вівтаря, бокового вівтаря, іконостаса, в) жертовника, престолу і паперті.

52. Ступенями священства в православ'ї і католицизмі є: а) диякони, ченці, священники, б) священники, єпископи, митрополити, в) диякони, священники, єпископи.

53. Католицький догмат про філіюкве — це: а) догмат про чистилище, б) догмат про непогрішність папи римського, в) догмат про ісходження Святого Духа від Отця і Сина.

54. Чернецтво існує: а) у католицизмі і протестантизмі, б) у католицизмі і православ'ї, в) у православ'ї і протестантизмі.

55. Обов'язкова безшлюбність духівництва існує: а) у православ'ї, б) у протестантизмі, в) у католицизмі.

56. Папа Римський обирається: а) довічно, б) на двадцять років, в) на чотири роки.

57. Резиденцією Папи Римського є: а) Рим, б) Ватикан, в) Київ.

58. Константинопольський патріарх: а) глава всіх православних, б) глава тільки Константинопольської Церкви, в) «перший серед рівних» серед інших православних церков.

59. Автокефалія — це: а) незалежність православної церкви, б) залежність однієї православної церкви від іншої, в) незалежність від Ватикану.

60. Вчення про виправдання тільки вірою існує: а) у православ'ї, б) у католицизмі, в) у протестантизмі.

61. До ранніх протестантських церков відносяться: а) англікани, кальвіністи, лютерани, б) англікани, баптисти, кальвіністи, в) баптисти, лютерани, методисти.

62. До пізніх протестантських церков відносяться: а) квакери, мормони, п'ятидесятники, б) п'ятидесятники, баптисти, адвентисти, в) Свідки Іегови, пресвітеріани, меноніти.

63. Основні положення протестантського віровчення викладені: а) у 95 тезах, б) в Аугсбургському сповіданні віри, в) Кальвіном.

64. Принцип «мирського аскетизму» існує: а) у православ'ї, б) у католицизмі, в) у протестантизмі.

65. Характерною рисою баптизму є: а) водохрещення дорослих, б) повна відмова від таїнства водохрещення, в) водохрещення дітей.

66. Характерною рисою п'ятидесятництва є: а) говоріння «на язиках», б) відмова від служби в армії, в) дотримання четвертої заповіді — шанування суботи.

67. Автором вчення про абсолютне приречення є: а) Ульріх Цвінглі, б) Жан Кальвін, в) Мартін Лютер.

68. Священним Писанням в ісламі є: а) Коран, б) Іджма, в) Фікх.
69. Іслам виник: а) у VII в., б) у VI в., в) у V в.
70. Іслам виник на: а) Аравійському півострові, б) Синайському півострові, в) Аппенинському півострові.
71. Хадж — це: а) паломництво до «святих місць», б) обов'язок звістки «священну війну», в) щоденна ритуальна молитва,
72. Послідовниками основних напрямків в ісламі є: а) вишнуні і шиваїти, б) фарисеї і саддукеї, в) шиїти і сунніти.
73. Мусульмани моляться: а) п'ять разів у добу, б) три рази в добу, в) шість разів у добу.
74. День відпочинку в ісламі: а) п'ятниця, б) субота, в) неділя.
75. Мухаммад для мусульман: а) Посланник Аллаха, б) Син Божий, в) Боголюдина.
76. «Символ віри» в ісламі звучить так: а) Аллах Великий! б) В ім'я Аллаха, милостивого і милосердного! в) Немає ніякого божества, крім Аллаха, а Мухаммад — посланець Аллаха!
77. Протягом XX ст. кількість мусульман: а) збільшилась, б) зменшилась, в) залишилась колишньою.
78. Пост в ісламі дотримується один раз: а) у рік, б) на місяць, в) у тиждень.
79. Керівником мусульманської общини є: а) муедзин, б) кади, в) імам.
80. Шаріат — це: а) один з напрямків в ісламі, б) одне з обрядово-культових дій, в) система норм і правил.
81. Головним поганським божеством древніх слов'ян при князі Володимирові став: а) Перун, б) Дажбог, в) Велес.
82. Капище — це: а) цвинтар, б) святилище, в) храм .
83. Тризна — це: а) весільний обряд, б) обряд землеробського культу. в) похоронний обряд.
84. Русалка — це істота: а) річкова, б) морська, в) лісова.
85. Особливість віри в перші століття після хрещення Русі: а) віра в двох богів, б) співіснування язичества та християнства, в) політеїзм.
86. Водохрещення Русі по літописних звістках відбулося: а) у 988 р., б) у 966 р., в) у 989 р.
87. Русь була хрещена при: а) Ярославі Мудрому, б) Володимирові Святославовичі, в) Володимирові Мономахові.
88. Брестська церковна унія була укладена: а) у 1696 р., б) у 1596 р., в) у 1569 р.
89. Брестська унія — це: а) об'єднання Православної церкви в Україні з Римсько-Католицькою Церквою, б) визнання незалежності Православної церкви в Україні з боку Римсько-Католицької Церкви, в) об'єднання Православної церкви в Україні з Російською Православною Церквою.
90. У результаті Брестської унії виникнула: а) Українська Автокефальна Православна Церква, б) Українська Греко-Католицька Церква, в) Римсько-Католицька Церква в Україні.
91. Православна церква в Україні по законодавству: а) відокремлена від

держави, б) є державною, в) пануючою.

92. «Церква Уніфікації» преподобного Муна є: а) неохристиянською, б) неорієнтальною, в) неосинтетичною.

93. Розквіт нетрадиційних культур припадає на: а) початок ХХ в., б) кінець ХІХ в., в) 2-гу половину ХХ в.

## 6. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### I. Основні першоджела.

1. Біблія.
2. Коран.
3. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. - Київ, 1991.
4. Кун М.А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. 4-е видання. – Тернопіль, 1993.
5. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. Пер. с англ. Под ред. и с послесловием А.А. Тахо-Годи. – М.: Прогресс, 1992.

### II. Підручники і посібники.

1. Головащенко С. І. Історія християнства: Курс лекцій: Навч. посібник. - К., 1999.
2. Степовик Д. Релігії, культури і секти світу: Посібник з релігієзнавства і сектознавства. - К., 1997.
3. Ходькова Л. П. Релігієзнавство: Навчальний посібник. - Львів, 2000.
4. Єришев А. О. Релігієзнавство: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1999.
5. Лубський В. І. Релігієзнавство: Підручник. – К.: Вілбор, 1997.
6. Лукашевич М. М. Соціологія релігії. – Львів: Українська академія друкарства, 1999.
7. Основы религиоведения: Учеб. / Под ред. И. Н. Яблокова. – М.: Высшая школа, 1998.
8. Релігієзнавство: Підручник. / За ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000.
9. Релігієзнавство. Навчальний посібник / за ред. С. А. Бублика – К.: Юрінком Інтер, 2001.
10. Ульяновський В. І. Церква в Українській державі 1917-1920 рр. (доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник. – К., 1997.
11. Моця О. П., Ричка В. М. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996.
12. Історія релігії в Україні: Навч. посібник / А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін. – К., 1999.

## 7. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Атестація студентів з дисциплін з формою контролю «залік» проводиться за результатами поточного контролю під час навчальних занять з урахуванням зарахованої індивідуальної контрольної роботи, домашніх завдань, які передбачені робочим навчальним планом.

1. Оцінка «відмінно» (А, В) ставиться у разі виконання всіх перелічених вище вимог. Відповідне і достатнє розкриття та захист індивідуальної роботи.

2. Оцінка «добре» (С, Д) виставляється у випадку, коли завдання в цілому виконано з використанням головних вимог, але студентом допущені незначні помилки в назвах документів, статтях, незначних фактах, прізвищах тощо. Оцінка «добре» може бути виставлена у випадку неакуратного виконання робіт, невідповідного оформлення

індивідуальної роботи. Недостатньо сумлінним виконанням домашнього завдання.

3. Оцінка «задовільно» (Д, Е) виставляється в разі неповного висвітлення питань в індивідуальній роботі, недостатнього знання матеріалу.

4. Оцінка «незадовільно» (F, X ) виставляється у випадку коли: студент допускає грубі помилки у індивідуальній роботі; не виконав домашні завдання з навчальної дисципліни, що передбачені навчальним планом.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

сума балів за всі завдання навчальної діяльності	Оцінка TS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
55-63	<b>E</b>		
35-54	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни